

USTAWODAWSTWO RZYMSKIE
W SPRAWACH KARNYCH

OD USTAWY XII TABLIC DO DYKTATURY SULLI

Uxori carissimae dedico

Piotr Kołodko

USTAWODAWSTWO RZYMSKIE
W SPRAWACH KARNYCH

OD USTAWY XII TABLIC DO DYKTATURY SULLI

Temida2
Białystok 2012

© Copyright by Temida 2
Białystok 2012

Rada Programowa Wydawnictwa Temida 2:

Leonard Etel, Marian Grzybowski, Adam Jamróz, Dariusz Kijowski, Cezary Kosikowski, Adam Lityński, Emil W. Pływaczewski, Stanisław Prutis, Eugeniusz Ruśkowski, Walerian Sanetra, Halina Świączkowska, Bogdan Wierzbicki

Redaktor naukowy wydawnictwa:
Cezary Kosikowski

Żadna część tej pracy nie może być powielana i rozpowszechniana w jakiegokolwiek formie i w jakikolwiek sposób (elektroniczny, mechaniczny), włącznie z fotokopiowaniem – bez pisemnej zgody wydawcy.

ISBN 978-83-62813-25-4

Recenzent:

Krzysztof Amielańczyk

Opracowanie graficzne i typograficzne:

Andrzej Polech

Projekt okładki:

Bauhaus

Redakcja techniczna:

Jerzy Banasiuk

Korekta:

Bogumiła Mancewicz

Wydawca: Temida 2

Przy współpracy i wsparciu finansowym

Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku

Spis treści

Wstęp

Wykaz skrótów.....	9
Przedstawienie problemu badawczego.....	15
Zakres i układ pracy	17
Podstawa źródłowa	22
Stan badań.....	23

ROZDZIAŁ I

Ustawodawstwo rzymskie dotyczące *provocatio ad populum*

1. Uwagi wprowadzające	29
2. <i>Lex Valeria de provocazione</i> z 509 r. p.n.e.	31
3. <i>Lex Valeria Horatia de provocazione</i> z 449 r. p.n.e.	34
4. <i>Plebiscitum Duillium de consulibus creandis cum provocazione</i> z 449 r. p.n.e.	39
5. <i>Lex Valeria</i> z 300 r. p.n.e.	42
6. <i>Leges Porciae</i> z II w. p.n.e.	47
7. <i>Leges de provocazione</i> a trybunały karne w II w. p.n.e.....	53
8. Wnioski.....	63

ROZDZIAŁ II

Ustawodawstwo rzymskie dotyczące *crimen ambitus*

1. Uwagi wprowadzające	67
2. <i>Lex de ambitu</i> z 432 r. p.n.e.	69
3. <i>Lex Poetelia de ambitu</i> z 358 r. p.n.e.	77
4. Edykt Gaiusa Maeniusa z 314 r. p.n.e. o powołaniu <i>quaestio</i> <i>extraordinaria</i>	84
5. <i>Leges de ambitu</i> z II w. p.n.e.	89
5.1. <i>Lex Cornelia Baebia de ambitu</i> z 181 r. p.n.e.....	90

5.2. <i>Lex Cornelia Fulvia de ambitu</i> z 159 r. p.n.e.....	93
5.3. Sankcja karna w <i>leges de ambitu</i> z II w. p.n.e.....	98
6. Wnioski	101

ROZDZIAŁ III

Ustawodawstwo rzymskie dotyczące *crimen repetundarum*

1. Uwagi wprowadzające	104
2. <i>Repetundae</i> przed uchwaleniem <i>lex Calpurnia de repetundis</i>	105
3. <i>Lex Calpurnia de pecuniis repetundis</i> z 149 r. p.n.e.	118
4. <i>Lex Iunia de repetundis</i> 149–123 r. p.n.e.	133
5. <i>Lex Acilia repetundarum (lex Tabulae Bembinae)</i> 123–122 r. p.n.e. ...	135
5.1. Definicja <i>crimen repetundarum</i>	138
5.2. Zakres podmiotowy <i>lex Acilia</i>	140
5.3. Znaczenie kalend wrześniowych w <i>lex Acilia</i>	146
5.4. <i>Patroni</i> i ich znaczenie w <i>lex Acilia</i>	148
5.5. Zadania pretora i sędziów, wybór składu <i>quaestio repetundarum</i>	152
5.6. Tryb postępowania w <i>quaestio repetundarum</i>	160
5.6.1. Wyrok i <i>litis aestimatio</i> w procesie <i>de repetundis</i>	162
5.6.2. Egzekucja wyroku w świetle <i>lex Acilia</i>	164
5.7. <i>Praemia</i> za doprowadzenie do skazania przez <i>quaestio repetundarum</i>	168
6. <i>Lex Servilia Caepionis</i> z 106 r. p.n.e.	171
7. <i>Lex Servilia Glaucia</i> z 101–100 r. p.n.e.	178
8. Wnioski.....	183

ROZDZIAŁ IV

Ustawodawstwo rzymskie dotyczące *crimen maiestatis*

1. <i>Maiestas</i> w prawie rzymskim	187
2. Wpływ <i>perduellio</i> na koncepcję <i>crimen maiestatis</i>	189

3. <i>Lex Appuleia de maiestate minuta</i> z 103 r. p.n.e.	197
4. <i>Lex Varia de maiestate</i> z 90 r. p.n.e.	207
5. Wnioski.....	219

ROZDZIAŁ V

Crimen plagii ustanowione przez *lex Fabia de plagiariis*

1. Uwagi wprowadzające	222
2. <i>Lex Fabia de plagiariis</i>	223
2.1. Treść <i>lex Fabia de plagiariis</i>	225
2.2. Okoliczności wyłączające odpowiedzialność na podstawie <i>lex Fabia</i>	242
2.3. <i>Poena legis Fabiae</i>	245
3. Wnioski.....	247
 Zakończenie.....	 249

Indeks źródeł

1. Źródła epigraficzne.....	255
2. Źródła prawa	256
3. Źródła literackie.....	258

Bibliografia

Wydawnictwa źródłowe, słownikowe i encyklopedyczne.....	267
Literatura	268
 Summary	 304